

Μνήμων

Τόμ. 10 (1985)

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΜΝΗΜΩΝ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ

Δ. ΑΝΩΓΕΙΑΤΗΣ: Δημογραφικές πληροφορίες για την Ελλάδα από περιηγητές (1800-1821) ● Μ. ΚΟΥΒΑ - ΚΑΡΑΛΕΚΑ: Κατάλογος 'Ιστορικού 'Αρχείου Ζακύνθου ● Δ. ΛΟΥΛΕΣ: 'Η δολοφονία του Ι. Καποδίστρια και ή Ρωσία ● Κ. ΝΤΟΚΟΣ: 'Η μετοικασία των 'Αθηναίων στην Πελοπόννησο και ή πρώτη φάση του έπαναπατρισμού τους (1688 - 1691) ● Κ. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Συμβολή στην ιστορία της ελληνικής άμμοπλοίας (1849 - 1857) ● ΛΟΥΚΙΑ ΔΡΟΥΔΑΙΑ: 'Η έθμική παράδοση στην ονοματοποιία και ό Διαφωτισμός. Ένα παράδειγμα από την 'Αρχαία ● ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΚΟΥΛΟΥΡΗ: 'Εμμονοϊή Τροχάνης. Ένας μύθος άισαυός του ΙΗ' αιώνα ● ΣΟΦΙΑ ΜΑΤΣΑΙΟΥ: 'Η έφημερίδα «Καμπάνια», όργανο των έσόδρων και των νέων των εργατών, Μυτιλήνη 1923 - 24 ● Φ. ΗΛΙΟΥ: Άδεια εκδόσεις της τυπογραφίας Γλακή με έπιμέλεια του άββα Γραβενίου ανά χρόνια 1673-1674 ● ΕΛΕΝΗ ΓΑΡΔΙΚΑ - ΚΑΤΣΙΔΑΚΗ: 'Ο ρόλος της Δάσκαλης του Λονδίνου στην πύση του Αύγουστίνου Καποδίστρια ● Κ. ΚΑΤΗΦΟΡΗΣ: Οι έμπορικές συντροφιές στη Λευκάδα σύμφωνα με το 'Αρχείο του Γ. Ζαμπέλη (1734-1743) ● Α. ΠΟΛΙΤΗΣ: Μισθωτορήματα, άγορά και παραγωγή του βιβλίου. Σκέψεις γύρω από μία πληροφορία των μέσων του 19ου αιώνα ● Φ. ΗΛΙΟΥ: 'Εκδόσεις των «'Ανδραγαθειών Μιχαήλ Βασιλάου» και ένας βιβλιοκατάλογος του Βορτοί ● Γ. ΚΥΡΟΜΗΛΙΔΗΣ: 'Ο Κερφός μελετητής του Βενήθια ● ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΜΠΑΛΑΤΑ: 'Αποστολές βιβλίων στη βιβλιοθήκη της Χίου. Στοιχεία από την 'Αλληλογραφία 'Αδαμάντιου Κοραή και 'Αλέξανδρου Βασιλείου (1799-1817)

ΑΘΗΝΑ 1985

ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Mnimon Mnimon

doi: [10.12681/mnimon.349](https://doi.org/10.12681/mnimon.349)

Βιβλιογραφική αναφορά:

Mnimon, M. (1985). ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ. *Μνήμων*, 10, 348-353. <https://doi.org/10.12681/mnimon.349>

ΧΡΟΝΙΚΟ

ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Α' Όμιλίες - συζητήσεις

Οι παρακάτω όμιλίες-συζητήσεις έγιναν δημόσια στα γραφεία της ΕΜΝΕ, Ίσαβρων 29, κατά την περίοδο 1984 - 1985. Οι όμιλητές παρουσίασαν ειδικά θέματα γύρω από τις πρόσφατες μελέτες τους και ανέπτυξαν τα προβλήματα που αντιμετώπισαν κατά την διάρκεια της έρευνάς τους, με σκοπό να εξεταστούν αυτά στη συζήτηση που ακολουθεί κάθε όμιλία. Σε άλλες περιπτώσεις οι όμιλητές έθεσαν προβλήματα θεωρητικά και μεθοδολογικά και συζήτησαν ερωτήματα των παρευρισκομένων. Τα κείμενα που συνοδεύουν τους τίτλους των όμιλιών είναι αποσπάσματα από τα κείμενα που παρέδωσαν οι όμιλητές στην αρμόδια Έπιτροπή της ΕΜΝΕ, ή οποία τα πολυγράφησε και τα μοίρασε πριν από την όμιλία.

1. 11-1-84 : Θανάσης Καλαφάτης, Έμπορικές δραστηριότητες στο Αίγιο 1880-1890.
2. 1-2-84 : Λιζιάννα Δελβερούδη, Έλληνικά θεατρικά έργα (1901-22).

Η εξέλιξη της θεατρικής ζωής, ή αλλαγή στις νοοτροπίες και στον τρόπο αντιμετώπισης του ρόλου του θεάτρου αλλά και του θεατρικού έργου, γίνονται σαφώς αισθητά γύρω στο 1901.

Τόν 19ο αί., κάτω από τις επιδράσεις του Διαφωτισμού, οι λόγιοι γράφουν θέατρο παιδευτικό, φορέα πατριωτικών ιδανικών και ιστορικών μεγαλειών (τραγωδία σε ίαμβικό μέτρο και καθαρεύουσα γλώσσα) προορισμένο κυρίως για ανάγνωση ή για συμμετοχή στους δραματικούς αγώνες του Πανεπιστημίου.

Στα τέλη του αιώνα έχουν διαμορφωθεί οι ύλικές προϋποθέσεις (συγκρότηση θιάσων σε επαγγελματική βάση, δημιουργία θεάτρων σε διάφορα σημεία της πρωτεύουσας, εξάπλωση θεατρικών παραστάσεων σε σχέση με άλλα θέατρα, γέννηση νέων είδων όπως τó κωμειδύλλιο, τó δραματικό ειδύλλιο, ή επιθεώρηση, τó κοινωνικό-άστικό δράμα) που επιτρέπουν στο θεατρικό έργο να παρασταθεί και να προσελκύσει τó ένδιαφέρον του κοινού.

Στην πρώτη δεκαετία του 20ού αιώνα οι θεατρικοί συγγραφείς πολλαπλασιάζονται, νέα πρόσωπα εμφανίζονται συνεχώς στο προσκήνιο. Ένώ οι λόγιοι θεωρούν ως μόνο σοβαρό είδος τó κοινωνικό δράμα (σχέσεις στα πλαίσια της οικογένειας, σχέσεις των δύο φύλων, προβλήματα του γάμου), τó θέατρο που άπευθύνεται στο πλατύ κοινό είναι ψυχαγωγικό. Τó δραματικό ειδύλλιο και τó κωμειδύλλιο περτορίζονται στα λαϊκά θέατρα και σιγά - σιγά παρακμάζουν, οι άρχαιοπρεπείς τραγωδίες παρουσιάζονται μόνο στο Βασιλικό Θέατρο, ενώ διαδίδεται ή κωμωδία, γεννιέται ή όπερέττα και ή επιθεώρηση διανύει τή χρυσή της εποχή με τó νικηφόρο τέλος των Βαλκανικών πολέμων.

Τò πατριωτικό στοιχείο αποτελεί σταθερή πηγή εμπνευσης (μακεδονικά δράματα, ὀθωνικός κύκλος, ἐπανάσταση τοῦ 1909, βαλκανικοί πόλεμοι, Α' Παγκόσμιος) τόσο γιά δραματικά ἔργα ὄσο καί γιά κωμῳδίες («στρατιωτικῆς» κωμῳδίες μετὰ τὸ 1914), μουσικῆς κωμῳδίας, ἐπιθεωρήσεις ἢ ὀπερέττες.

Σὲ ἓνα σύνολο παραγωγῆς ἑπτακοσίων ἐξήντα ἐξί ἔργων, τὸ μεγαλύτερο ποσοστὸ συγκεντρώνει τὸ κοινωνικὸ δράμα (201 ἔργα), μέσα ἀπὸ τὸ ὄποιο τόσο οἱ συγγραφεῖς ὄσο καί οἱ ἠθοποιοὶ ἐπιδιώκουν τὴν λογοτεχνικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ καταξίωση. Ὡστόσο, τὶς οικονομικῆς προϋποθέσεις γιά τὴν ἐπιβίωση τῶν θεατρικῶν ἐπιχειρήσεων ἐξασφαλίζουν τὰ ψυχαγωγικὰ εἶδη, ποὺ κάνουν σειρὰ παραστάσεων, προσελκύοντας πολυάριθμους θεατές.

3. 15-2-84 : Κ. Παπαθανασόπουλος, Ἑταιρεία Ἑλληνικῆς Ἀτμοπλοῖας καὶ Κράτος (1857-1872).

Πβ' «Μνήμων» 9 (1984) 194-210.

4. 7-3-84 : Χριστίνα Ντουινᾶ, Ἡ νεοελληνικὴ κριτικὴ στὰ ἀθηναϊκὰ περιοδικὰ τῆς δεκαετίας τοῦ '30.
 5. 21-3-84 : Ν. Μπακουνάκης, Ἡ κοινωνικὴ δομὴ τῆς Πάτρας στὸν 19ο αἰῶνα.
 6. 28-3-84 : Ἄλκης Παναγιωτόπουλος, Ἐθνικὴ συνείδηση τῶν Ἑλλήνων τῆς Μ. Ἀσίας (τέλη 19ου - ἀρχές 20οῦ αἰ.).

Ἐπισημαίνονται ὀρισμένα προβλήματα συνείδησης ταυτότητας τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ :

- 1) Γενικὰ συμπεράσματα δὲν μποροῦν (πρὸς τὸ παρὸν) νὰ βγοῦν λόγω τῆς ἐξαιρετικῆς ἰδιομορφίας τῶν ἐπιμέρους κοινοτήτων.
- 2) Διάρκριση βασικὴ : Κοινότητες ἐσωτερικοῦ καὶ κοινότητες παραλίων τῆς Μ. Ἀσίας.
- 3) Ὑπαρξὴ σχέσεων (καὶ ποιότητά τους) μεταξύ Ἑλλάδας καὶ κοινότητας.
- 4) Σχέσεις Ἑλλάδας καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν στὴν Μικρασία.
- 5) Ρόλος Πατριαρχείου καὶ τῶν ἐκπροσώπων του στὴν ἀνάπτυξη τῶν διαφόρων κοινοτήτων.
- 6) Ἐθνικὴ ταυτότητα μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ Ἑλληνικὴ ἔθνικὴ συνείδηση : ταύτιση, διάρκριση.
- 7) Ἑλληνισμὸς - Ἑλλάδα.

7. 11-4-84 : Εὐαγγελία Μπαλιᾶ, Ἡ Εὐβοία ἀπὸ ἓνα τουρκικὸ κατάστιχο τοῦ 15ου αἰῶνα.
 8. 2-5-84 : Μαρίνα Μαρπούλου, Τὸ ἔθμικὸ δίκαιο στὰ Ζαγοροχώρια στὸν 19ο αἰῶνα.
 9. 9-5-84 : Χρῆστος Λοῦκος, Μιὰ ἑλληνικὴ πόλη σὲ παρακμῆ : ἡ Ἐρμούπολη τὸ δεῦτερο μιστὸ τοῦ 19ου αἰῶνα.

Ἐρισμένες προτάσεις γιά τὴ μελέτη τῶν ἀκόλουθων φαινομένων :

- α. Οἱ ἐπιπτώσεις ἀπὸ τὴ γενίκευση τῆς χρήσης τοῦ ἄμμου : ἡ ὑποβάθμιση τῆς Ἐρ-

μούπολης στο πλέγμα των σχέσεων Δύσης - 'Αν. Μεσογείου.

β. 'Η συνακόλουθη κρίση στο εμπόριο, τή ναυτιλία, τή βιομηχανία.

γ. Οί αλλαγές στη σύνθεση του πληθυσμού· οί δημογραφικές συμπεριφορές.

δ. Οί συνέπειες γιά τόν κοινωνικό σχηματισμό από τις μεταβολές των Ισορροπιών.

ε. 'Η αντίδραση των 'Ερμουπολιτών στην παρακμή.

ς. 'Η διαμόρφωση επαρχιακής συνείδησης.

10. 1ο-5-84 : Χρήστος Χατζηιωσήφ, 'Η ελληνική παρούκία τής 'Αλεξάνδρειας στο α' μισό του 19ου αιώνα.

11. 23-5-84 : 'Εμη Βαϊκούση, Οί Χρηστοθήθειες (18ος-άρχες 19ου αιώνα).

Οί Χρηστοθήθειες, όδηγοί καλής συμπεριφοράς, κάνουν τήν εμφάνισή τους στον ελληνικό χώρο, σέ έντυπη μορφή, στα τέλη του 18ου αί. και παρουσιάζουν μιá άξια λόγου έκδοτική άνθηση στα 40 χρόνια που προηγούνται από τήν επανάσταση του 1821. Στα χρόνια που ακολουθούν, και ως τά τέλη του 19ου αί., τó φαινόμενο παρουσιάζει μιá ύφεση, ή όποία ίσως άποτελεϊ συνάρτηση δύο παραγόντων :

1. 'Η διδασκαλία των κανόνων τής καθημερινής συμπεριφοράς, τους όποιους προτείνουν τά έγχειρίδια αυτού του τύπου, περνά με άργους ρυθμούς από τή δικαιοδοσία συλλογικών φορέων στον κλειστό οίκογενειακό πυρήνα. Παράλληλα, όρισμένα στοιχεία άφομοιώνονται και καταλήγουν νά συνιστούν μη συνειδητούς αυτοματισμούς τής ανθρώπινης συμπεριφοράς.

2. Διαδικασίες κοινωνικού τύπου με τις όποιες συνδέεται ή κίνηση στο χώρο των συμπεριφορών, και, συνεπώς, ή κυκλοφορία των Χρηστοθηειών, διαδικασίες που είναι εμφανείς κατά τήν περίοδο που προηγείται από τήν 'Επανάσταση, παρουσιάζουν κάποια άνάσχεση στα χρόνια που ακολουθούν τήν ίδρυση του ελληνικού κράτους.

'Η έρευνα αυτή θά θελήσει νά δείξει, κατά πόσο οί συμπεριφορές που προτείνουν οί Χρηστοθήθειες άνταποκρίνονται στις πραγματικότητες των κοινωνικών δεδομένων τής έποχής που ξεετάζουμε, σέ μιá προοπτική έγγραφής των κοινωνικών συμπεριφορών στη συνόλη ιστορική διαδικασία και στις καμπύλες άνάπτυξης που παρουσιάζει στα κρίσιμα χρόνια που προηγούνται και ακολουθούν τήν διαμόρφωση του ελληνικού κράτους.

12. 17-10-84 : Συζήτηση : Συνέδρια και νεοελληνική ιστοριογραφία.

13. 31-10-84 : Χριστίνα 'Αγριαντώνη, 'Η ελληνική βιομηχανία στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα.

14. 14-11-84 : Κώστας Σταϊκος, Χάρτα τής ελληνικής τυπογραφίας.

15. 28-11-84 : 'Αρης Κουτούγκος - Παντελής Νικολακόπουλος, 'Ιστορία και θεωρία : Τι είδους προβλήματα από τήν ιστορική έρευνα ενδιαφέρουν τήν φιλοσοφία.

16. 12-12-84 : 'Όλγα Αύγουστάτου, 'Η διαμόρφωση τής γλώσσας στο μυθιστόρημα τής γενιάς του 1880.

17. 19-12-84 : 'Ελένη Φουρναράκη, 'Ο λόγος γιά τήν γυναικεία έκπαίδευση στο νεοελληνικό κράτος τόν 19ο αιώνα.

18. 9-1-85: Εύα Καλπουρτζή - Τόνια Κιουσοπούλου - Άκης Παπαταξιάρχης, Ἡ μορφή τῆς οἰκογένειας πηγή γιὰ τὴν ἱστορία.
19. 23-1-85: Συζήτηση: Ἡ ἔννοια «ἐξάρτηση» καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἱστορία καὶ ἱστοριογραφία.
20. 6-2-85: Μαίρη Κωνσταντουδάκη - Κιτρομηλίδου, Πελατεία καὶ συνθηκὲς ἐργασίας τῶν Κρητικῶν Ζωγράφων τῆς Βενετοκρατίας.
21. 20-2-85: Συζήτηση: Ἡ γένεση τῆς νεοελληνικῆς ἐθνικῆς συνείδησης.
22. 24-4-85: Ἡλίας Ἀναγνωστάκης, Τὸ δημοτικὸ τραγοῦδι στὰ ἀστικά κέντρα.
23. 8-5-85: Ἀλίκη Ἀσβεστά, Προσπάθειες προσδιορισμοῦ τοῦ «λόγου» τοῦ Κωνσταντίνου Παπαρηγόπουλου.
24. 15-5-85: Μιράντα Τερζοπούλου - Ἐλένη Ψυχογιού, Προβλήματα ἐκδοσῆς δημοτικῶν τραγοιδιῶν.

Β' Ὁργάνωση Συμποσίων

Ἡ Ἐταιρεία Μελέτης Νέου Ἑλληνισμοῦ, στὴν προσπάθειά της νὰ διευρύνει τὴ θεματολογία τῆς νεοελληνικῆς ἱστοριογραφίας καί, παράλληλα, νὰ συμβάλει στὴν ἀνάπτυξη ἑνὸς γόνιμου ἱστορικοῦ διαλόγου ἀναμεσα στὰ μέλη τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς διεθνοῦς ἐπιστημονικῆς κοινότητας, ὀργάνωσε τὸν Σεπτέμβριο καὶ Ὀκτώβριο 1984 δύο διεθνή Συμπόσια ἱστορίας.

Ἀντικείμενο τοῦ πρώτου Συμποσίου ἦταν ἡ «Νεοελληνικὴ πόλη: ὀθωμανικὲς κληρονομίες καὶ ἑλληνικὸ κράτος». Οἱ ἐργασίες τοῦ Συμποσίου ἄρχισαν στὴν Ἀθήνα (26 - 28 Σεπτ.) καὶ συνεχίστηκαν στὴν Ἐρμούπολη (29 - 30 Σεπτ.). Ἐγιναν περὶ τὶς 60 ἐπιστημονικὲς ἀνακοινώσεις ἀπὸ Ἕλληνες καὶ ξένους συνέδρους, ποὺ κάλυψαν μιὰ εὐρύτατη θεματολογία γύρω ἀπὸ τὴ δημιουργία καὶ τὴν ἀνάπτυξη τῆς νεοελληνικῆς πόλης: τὴ συγκρότηση καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν προεπαναστατικῶν ἀστικῶν κέντρων, τὴν πολεοδομικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀνάπτυξη τῆς Ἀθήνας μετὰ τὴ δημιουργία τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους, τὴν ἰδεολογικὴ παράσταση τῆς πόλης, τὴν πολιτικὴ τοῦ κράτους στὸ σχεδιασμὸ καὶ τὴν ὀργάνωση τῶν ἀστικῶν κέντρων, τὶς οἰκονομικὲς καὶ κοινωνικὲς λειτουργίες τους, τὴν ἀγροτικὴ ἔξοδο καὶ τὸ σχηματισμὸ τῆς ἐργατικῆς δύναμης στὴν πόλη· ἕνα ἄλλο μέρος τῶν ἀνακοινώσεων ἐξειδικεύτηκαν στὴ μελέτη τῆς Ἐρμούπολης, ποὺ ἀποτέλεσε στὸν 19ο αἰῶνα ἕνα ἰδιότυπο ἀστικὸ κέντρο. Οἱ συνεδρίες στὴν Ἀθήνα ἐκλείσαν μὲ τὴν ὀργάνωση μιᾶς στοργυλλῆς τράπεζας, ὅπου συζητήθηκε τὸ θέμα: «Γένεση τοῦ καπιταλισμοῦ καὶ ἀστικὸ φαινόμενο». Παράλληλα μὲ τὸ Συμπόσιο, λειτούργησε στὴν Ἀθήνα καὶ «Ἐκθεση σχεδίων ἑλληνικῶν πόλεων», ὀργανωμένη ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Χωροταξίας, Οἰκισμοῦ καὶ Περιβάλλοντος.

Τὸ δεύτερο Συμπόσιο, με θέμα τὴν «Ἱστορικότητα τῆς παιδικῆς ἡλικίας καὶ τῆς νεότητος», ὀργανώθηκε σὲ συνεργασία μετὰ τὴν Ἐπιτροπὴ Ἱστορίας τοῦ Ὑφυπουργείου Νέας Γενιάς καὶ Ἀθλητισμοῦ καὶ πραγματοποιήθηκε στὴν Ἀθήνα ἀπὸ 1 - 5 Ὀκτ. 1984. Σκοπὸς τοῦ Συμποσίου ἦταν ἡ κινητοποίηση τῶν ἱστοριογραφικῶν ἐνδιαφερόντων γιὰ τὴν παιδικὴ ἡλικία καὶ τὴ νεότητα καί, εἰδικότερα, ἡ μελέτη τῶν νέων γενεῶν ὡς αὐτοδύναμης ἱστορικῆς κατηγορίας. Στὶς 40 περίπου ἀνακοινώσεις τοῦ Συμποσίου ἀναπτύχθηκε ἕνας πλούσιος προβληματισμὸς σχετικὰ μετὰ τὴ συγκρότηση, τὴ δημογραφικὴ τύχη καὶ τὴ νοσολογία τῆς νεολαίας· τὶς πρακτικὲς, τὶς νοσοτροπιεῖς καὶ τὶς συμπεριφορὲς τῆς μέσα στὸ χρόνον· τὴν ἔνταξη τῶν νέων γενεῶν στὸ χῶρον ἐργασίας· τὴν ἀναπαράσταση τῆς παιδικῆς ἡλικίας καὶ τῆς νεότητος στὴν τέχνη· τὶς ἀντιλήψεις γιὰ τὴν ἀγωγή καὶ τὴν ἐκπαίδευση τῆς νεολαίας στὸ σχολεῖο καὶ τὴν κοινωνία· τὴν ὀργάνωσὴ τῆς σὲ πρωτοποριακὰ κινήματα καὶ τὴ συμμετοχὴ τῆς στὶς σύγχρονες πολιτικὲς καὶ κοινωνικὲς διεργασίες.

Τὰ Πρακτικὰ τοῦ πρώτου Συμποσίου γιὰ τὴ «Νεοελληνικὴ πόλη» τυπώνονται ἤδη, ἐνῶ παράλληλα ἐτοιμάζεται ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ Ἱστορίας τοῦ Ὑφυπουργείου Νέας Γενιάς καὶ ἡ ἔκδοση τῶν Πρακτικῶν τοῦ δευτέρου Συμποσίου.

Γ' Ἐπιστημονικὲς ἀποστολὲς

BIBLIOΘΗΚΗ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1984 συγκροτήθηκε ἀπὸ τὴν Ἐταιρεία Μελέτης Νέου Ἑλληνισμοῦ τετραμελὴς ὀμάδα ἐργασίας, ἀποτελούμενη ἀπὸ τὶς Χριστίνα Κουλούρη, Ἄννα Ματθαίου, Βίκυ Πάτσιου καὶ Μυρσίνη Πλειώνη, γιὰ τὴν καταλογογράφηση τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Γυμνασίου τῆς Ἐρμούπολης. Ἡ ὀμάδα ἐργάστηκε στὴν Ἐρμούπολη ἐπὶ 15 ἡμέρες καὶ κατέγραψε τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Βιβλιοθήκης. Συνολικὰ ἀποδελτιώθηκαν 2.500 τίτλοι βιβλίων τοῦ 18ου, 19ου καὶ 20οῦ αἰῶνα, μετὰ ἐκπαιδευτικὸ κυρίως περιεχόμενον· ἐκδόσεις ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ Λατίνων συγγραφέων, γραμματικὲς, ἐγχειρίδια ἱστορίας, μέθοδοι ἐκμάθησης ξένων γλωσσῶν, λεξικά, ἐγκυκλοπαίδειες κ.ἄ.

Στὸ ἀποδελτιωμένον ὄλικὸ περιλαμβάνεται ἐπίσης καὶ ἕνας σημαντικὸς ἀριθμὸς ἐντύπων ποὺ ἀφοροῦν τὴν ἱστορία τῆς ἐκπαίδευσης, καθὼς καὶ τὴν τοπικὴ ἱστορία τῆς Σύρου. Ἀπομένει νὰ καταγραφοῦν καὶ τὰ ὑπόλοιπα βιβλία τοῦ Γυμνασίου καὶ νὰ γίνῃ ἡ ἐπεξεργασία τοῦ συνόλου τῶν δελτίων. Ἡδὴ ἡ ὀμάδα ἐργασίας συντάξε κατάλογο τῶν βιβλίων ποὺ ἀφοροῦν τὸ Γυμνάσιον τῆς Ἐρμούπολης γιὰ νὰ παρουσιαστοῦν στὰ πλαίσια τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν 150 χρόνων ἀπὸ τὴν ἴδρυση τοῦ Γυμνασίου.

Ἄς σημειωθεῖ ὅτι στὸ χῶρο τῆς Βιβλιοθήκης φυλάσσεται καὶ τὸ Ἄρχειο τοῦ Γυμνασίου τῆς Ἐρμούπολης, τὸ ὁποῖο περιέχει ἐξαιρετικά ἐνδιαφέρον ὕλικό γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ Γυμνασίου: μαθητολογία τοῦ 19ου καὶ 20οῦ αἰώνα, ποινολογία, πρακτικὰ συνεδριάσεων καθηγητῶν κ.ἄ. Ἐλπίζουμε ὅτι σὲ μιὰ προσεχῆ ἀποστολὴ θὰ γίνει δυνατὴ ἡ καταγραφὴ καὶ τοῦ Ἄρχειου τοῦ Γυμνασίου.

Δ' Ἐκδόσεις

ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΕΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

1. Γεώργιος Λεονταρίτης, Ἑλληνικὴ Ἐμπορικὴ Ναυτιλία (1453-1850), Ἀθήνα 1981.
2. Eric J. Hobsbawm, Ἡ συμβολὴ τοῦ Καρόλου Μάρξ στὴν ἐπιστήμη τῆς ἱστορίας, Ἀθήνα 1981.
3. Φίλιππος Ἡλιοῦ, Κοινωνικοὶ ἀγῶνες καὶ Διαφωτισμός. Ἡ περίπτωση τῆς Σμύρνης (1819), Ἀθήνα 1981.
4. Σπύρος Ι. Ἀσδραχάς, Ἱστορικὴ ἔρευνα καὶ ἱστορικὴ παιδεία. Πραγματικότητες καὶ προοπτικὲς (Εἰσήγηση καὶ συζήτηση), Ἀθήνα 1982.
5. Γιώργος Βελουδῆς, Ὁ Jakob Philipp Fallmerayer καὶ ἡ γένεση τοῦ ἑλληνικοῦ ἱστορισμοῦ, Ἀθήνα 1982.
6. Louis Bergeron καὶ Marcel Roncayolo, Ἀπὸ τὴν προβιομηχανικὴ στὴ βιομηχανικὴ πόλη, Ἀθήνα 1984.

Προγραμματίζεται ἡ μετάφραση καὶ ἐκδόση μελετῶν, ποὺ θὰ ἔχουν ὡς θέμα τὶς σύγχρονες τάσεις στὸ χῶρο τῆς εὐρωπαϊκῆς ἱστοριογραφίας. Πιὸ συγκεκριμένα, θὰ γίνει μιὰ προσπάθεια νὰ παρουσιαστεῖ ἡ σχολὴ τῶν Annales. Γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ ἔχουν ἐπιλεγεῖ τὰ παρακάτω ἄρθρα, τὰ ὁποῖα θὰ ἀποτελέσουν τρία αὐτοτελῆ τομῆδια.

1. Τρία ἄρθρα τοῦ Fernand Braudel μὲ τίτλους:
 - Ἱστορία καὶ κοινωνικὲς ἐπιστῆμες. Ἡ μακρὰ διάρκεια.
 - Γιὰ μιὰ ἱστορικὴ οἰκονομία.
 - Ἱστορία καὶ κοινωνιολογία.

Ἡ μετάφραση τῶν παραπάνω ἄρθρων ἔχει ὀλοκληρωθεῖ καὶ ἐτοιμάζονται γιὰ τὸ τυπογραφεῖο.

2. Μιὰ σειρά ἄρθρων τοῦ Ruggiero Romano ποὺ παρουσιάζουν τὶς τελευταῖες τάσεις τῆς σχολῆς.
3. Μιὰ παρουσίαση τοῦ ἔργου τοῦ Fernand Braudel ἀπὸ τὸν R. Romano.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ «ΜΗΜΩΝ»

1. Ὀλγα Γκράτζιου, Die dekorierten Handschriften des Schreibers Matthaios von Myra (1596-1624). Untersuchungen zur griechischen Buchmalerei um 1600. Διδακτορικὴ διατριβή, Ἀθήνα 1982.

Ἐτοιμάζονται γιὰ ἐκδόση: Περιεχόμενα καὶ εὑρετήρια κυρίων ὀνομάτων τῶν ἐφημερίδων Ἡλῖος, Τριπτόλεμος, Ἐποχὴ καὶ Ἀθηνα τῆς περιόδου 1833-1835.